

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О.М. БЕКЕТОВА

БАЛОГ ОЛЕКСАНДР ГРИГОРОВИЧ

УДК 332.1:338.24

**МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО БАЧЕННЯ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ**

08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2015

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Харківському національному університеті міського господарства імені О.М. Бекетова Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник кандидат економічних наук, доцент
Ковалевська Алла Володимирівна,
Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова,
доцент кафедри економіки підприємств міського господарства.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Бутенко Анатолій Іванович,
Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України (м. Одеса),
завідувач відділу розвитку підприємництва;

кандидат економічних наук, доцент
Красноносова Олена Миколаївна,
Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (м. Харків),
старший науковий співробітник відділу проблем розвитку регіональної економіки.

Захист відбудеться «03» липня 2015 р. о «10» годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.089.01 у Харківському національному університеті міського господарства ім. О. М. Бекетова за адресою: м. Харків, вул. Революції, 12, у залі засідання Вченої ради (конференц-зал № 1).

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Харківському національному університеті міського господарства ім. О. М. Бекетова за адресою: м. Харків, вул. Революції, 12.

Автореферат розісланий « 03 » червня 2015 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

М.В. Кадничанський

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Проблема формального стратегічного управління ускладнює формування єдиного вектору розвитку на регіональному рівні економіки. Це зумовлено недосконалістю та обмеженістю інструментів урахування економічних інтересів усіх суб'єктів інституційного середовища в процесі стратегічного планування і, як наслідок – низький рівень регіонального розвитку та великі регіональні диференціації та диспропорції. Відсутність дієвого механізму функціонального забезпечення умов сталого розвитку регіонів підсилюється організаційними протиріччями, недостатнім рівнем узгодження інтересів.

Проведення реформ децентралізації та входження країни до Європейського співтовариства вимагає удосконалення системи стратегічного управління на всіх рівнях – від держави, її регіонів, галузей, до окремих міст, населених пунктів. В першу чергу необхідно вирішити складне завдання формування стратегічної платформи – системи стратегічних орієнтирів та цілей, яке пов'язано з наявністю невирішеного питання відсутністю комплексної наукової бази формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіонів (СЕРР).

Дослідження проблеми стратегічного управління та його окремих етапів представлені в роботах закордонних вчених І. Ансоффа, Д. Кемпбелла, Дж. Пірса, Дж. Стоунхауса, К. Хаттера, Дж. Хігінса, Д. Шендела та ін. Наукові дослідження стратегії соціально-економічного розвитку регіонів налічують значну кількість робіт вітчизняних вчених: О.І. Амоші, Т.М. Безверхнюк, А.І. Бутенка, П.Т. Бубенка, З.С. Варналія, І.М. Вахович, З.В. Герасимчук, Б.М. Данілішина, В.П. Дубищева, С.М. Іванюти, О.А. Карлової, Є.П. Качана, А.В. Ковалевської, М.Є. Колосовського, Н.О. Кондратенко, О.П. Крайник, О.М. Красноносової, В.І. Павлова, А.Т. Опрі, Л.О. Петкової, В.П. Решетило, В.Б. Родченка, Д.М. Стеченка, І.М. Школи, Р.А. Шнипера та інших.

Однак, в умовах зростання кількості робіт, присвячених різним аспектам стратегічного управління на регіональному рівні, питання механізму формування стратегічного бачення СЕРР є недостатньо опрацьованими. Ефективність та якість формування стратегічної платформи залишається на низькому рівні, партнерство та взаємодія суб'єктів регіональної економіки в процесі реалізації стратегічних цілей та завдань фактично не забезпечено, що і обумовлює актуальність теми дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до планів наукових досліджень Одеського національного університету ім. І.І. Мечнікова, зокрема в межах наступних тем «Розробка політики науково-технологічного розвитку Одеської області» (номер державної реєстрації 0108U006739, 2008 р.) автором визначено наявні специфічні риси стратегічних платформ у стратегіях розвитку регіонів України; «Дослідження інноваційного

розвитку сфери послуг: аналіз, організація, ефективність та шляхи забезпечення» (номер державної реєстрації 0110U003001, 2010 р.) автором обґрунтовано та розвинуто теоретичні та методичні положення з удосконалення процесу формування стратегічного бачення СЕРР.

Мета і задачі дослідження. *Метою дисертаційної роботи є теоретичне узагальнення та розробка практичних рекомендацій з удосконалення процесу формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіонів на основі визначення та узгодження інтересів суб'єктів інституційного середовища.*

Для досягнення сформульованої мети в роботі визначено та вирішено наступні задачі:

конкретизувати зміни взаємовідносин елементів системи стратегічного управління соціально-економічним розвитком регіону;

формалізувати стратегічне бачення соціально-економічного розвитку в системі стратегічного управління регіону за ієрархічними та функціональними критеріями;

визначити інституційне та функціональне забезпечення організації процесу формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіону;

уточнити змістовне наповнення категорії «стратегічне бачення», як цілеутворюючого елементу стратегії соціально-економічного розвитку регіону;

сформувати концептуальну модель структуризації стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіону, як центрального елементу його стратегії розвитку;

запропонувати комплекс методичного забезпечення процесу формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіонів;

обґрунтувати інструментарій оцінки та ранжування інтересів цільових груп у процесі формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіонів.

Об'єктом дослідження є процес формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіонів.

Предметом дослідження є сукупність методичних положень та організаційних інструментів щодо урахування інтересів суб'єктів інституційного середовища розвитку регіону в процесі формування його стратегічного бачення.

Методи дослідження. У роботі використано сукупність методів наукового пізнання, серед них загальнонаукові та спеціальні: структурно-логічного аналізу (для побудови логіки та структури дисертаційного дослідження); методи теоретичного узагальнення, системного аналізу та групування (для систематизації точок зору провідних фахівців та науковців щодо змісту базових понять, що використовуються в роботі під час визначення домінант формування стратегічного бачення СЕРР); групування та класифікації (для проведення діагностики стратегічних платформ у стратегіях регіонального розвитку); статистичного порівняння, групування та узагальнення (для оцінки факторів та передумов формування стратегічного бачення);

анкетування та опитування (для вибору системи критеріїв формування стратегічного бачення СЕРР та оцінки наявного стану регіону з позиції різних суб'єктів); статистичного аналізу (для оцінки рівня узгодженості думок окремих суб'єктів інституційного середовища регіону); математичні методи системи підтримки прийняття рішень (для формування стратегічного бачення СЕРР на основі винайдення компромісу між оцінками за різними критеріями); графічний аналіз (для наочного подання статистичних даних і схематичної побудови зв'язків положень дисертації).

Інформаційну базу дослідження склали монографії, статті вітчизняних і закордонних вчених і практиків з проблем управління соціально-економічним розвитком регіонів, матеріали Міністерства економіки України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, Державної служби статистики, законодавчі та інші нормативні акти, матеріали обласних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. Основна частина аналізу статистичної інформації та розрахунків виконана з використанням програмного забезпечення Microsoft Excel.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в розробці теоретико-методичних положень щодо формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіону. Результати дисертаційної роботи, що характеризують наукову новизну, полягають в наступному:

удосконалено:

комплекс методичного забезпечення процесу формування стратегічного бачення, котрий дозволяє реалізувати варіативний алгоритм досягнення цілі, що, на відміну від існуючих, забезпечує гнучкість вибору кількості груп респондентів, альтернативність питань дослідження, забезпечує формалізацію основних елементів місії на основі профілю асоціативного сприйняття мешканцями сучасного та майбутнього станів регіону та рівень залучення суб'єктів до реалізації сформульованих цілей;

комплекс змін взаємовідносин елементів системи стратегічного управління соціально-економічним розвитком регіонів за змістовними, критеріальними та протиставними ознаками, що, на відміну від існуючих, виходить із усвідомлення регіону як специфічного колективу мешканців та дозволяє ідентифікувати місце інтересів окремих суб'єктів, громад, інституцій та регіону в цілому в системі стратегічного управління з урахуванням децентралізованих та самоуправлінських трансформацій, що відбуваються;

категоріальний базис стратегічного управління шляхом уточнення категорії «стратегічне бачення соціально-економічного розвитку регіону», яке, на відміну від існуючих, включає в себе існування інтегруючої, цільової та інтересоузгоджуючої компонент, відображає взаємно пов'язаний внутрішній і зовнішній виміри, що

дозволяє деталізувати суб'єктів цілепокладання та визначає складові елементи місії регіону;

організацію процесу формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіону, що, на відміну від існуючих, дозволяє формалізувати суб'єктів інституційного середовища та їх функціональні ролі у реалізації стратегічного планування;

дістали подальшого розвитку:

формалізація стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіону в системі стратегічного управління, що базується на уточненні змісту та спрямованості державної регіональної політики та політики регіону та, на відміну від існуючих, розмежовує цільові орієнтири та функціональні завдання різнорівневих стратегій у відповідності до вітчизняних і європейських пріоритетів;

концептуальна модель формування стратегічного бачення розвитку регіону що, на відміну від існуючих, спирається на роботу із обґрунтованими репрезентативними групами, які відображують інтереси різних представників територіальної громади, дозволяє консолідувати їх позиції у стратегічному баченні;

інструментарій формалізації інтересів суб'єктів регіону на основі застосування методу підтримки прийняття рішень «орклас», який дозволяє визначити наявний стан регіональної системи та конкретизувати орієнтири управлінських впливів для досягнення стратегічного бачення та місії.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні пропозиції та розробки доведені до практичних рекомендацій щодо формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіонів на основі визначення та узгодження інтересів суб'єктів інституційного середовища. Основні наукові положення та висновки дисертаційної роботи прийняті до впровадження в навчальний процес ХНУМГ ім. О.М. Бекетова під час викладання таких дисциплін, як «Державне та регіональне управління», «Регіональна економіка» (довідка від 13.03.2015 р.) та використовуються автором у навчальному процесі ОНУ ім. І.І. Мечнікова під час викладання дисциплін «Основи менеджменту», «Міжнародний бізнес», «PR», «Іміджелогія», а також у дипломному та курсовому проектуванні (довідка від 11.11.2014 р.). Основні положення дисертаційної роботи використані у роботі Департаменту зовнішньоекономічної діяльності та європейської інтеграції Одеської обласної державної адміністрації (довідка про впровадження № 03.1/01-10/1442 від 26.09.2014 р.); Департаменту економіки та Департаменту аналітики та контролю Одеської міської ради (довідка № 885 від 01.10.2014 р.); Фонду розвитку та підтримки підприємництва, м. Одеса (акт від 11.10.2014 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною науковою роботою, у якій викладено авторський підхід до вирішення важливої наукової та практичної проблеми – розробки теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо формування стратегічного бачення СЕРР на основі узгодження інтересів різних

суб'єктів інституційного середовища. Основні положення та рекомендації, що виносяться на захист, одержано особисто автором. В роботі використано лише ті ідеї та положення оприлюднені у колективних наукових працях, які є результатами досліджень автора і конкретизовано у списку публікацій.

Апробація результатів дослідження. Достовірність та об'єктивність одержаних результатів, висновків та рекомендацій автора підтверджується їх успішною апробацією на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: на міжнародній науково-практичній конференції «Конкурентні стратегії: теорія, практика, перспективи» (Одеса, 2006 р.); на чотирьох щорічних міжнародних науково-практичних конференціях «Сучасні технології управління підприємством і можливості використання інформаційних систем: стан, проблеми, перспективи» (Одеса, 2007-2014 рр.); на міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні технології менеджменту: проблеми теорії та практики» (Харків, 2008 р.); на міжнародній науково-практичній конференції «Економіка і управління в умовах глобалізації» (Донецьк, 2010 р.); на міжнародній науково-практичній конференції «Держава і право: проблеми становлення і стратегія розвитку» (Харків, 2010 р.); на міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми формування нової економіки ХХІ століття» (Дніпропетровськ, 2010 р.); на науково-практичній конференції з міжнародною участю «Сучасні проблеми реформування економіки в моделі інноваційного розвитку держави» (Харків, 2011 р.); на двох щорічних всеукраїнських науково-практичних конференціях «Проблеми устойчивости деятельности предприятий Украины» (Сімферополь, 2010 р., 2012 р.); на Всеукраїнському семінарі молодих учених та студентів «Участь України у глобалізаційних процесах» (Сімферополь, 2011 р.); на щорічних наукових конференціях професорсько-викладацького складу і працівників ОНУ імені І.І. Мечникова (Одеса, 2008-2014 рр.).

Публікації. За матеріалами дисертаційної роботи опубліковано 32 наукові праці, з них: 14 статей у наукових фахових виданнях, 3 статті у виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз, 1 стаття у вітчизняному періодичному виданні, 14 тез доповідей на наукових конференціях. Загальний обсяг публікацій складає 9,1 друк. арк., з них особисто автору належить 7,8 друк. арк.

Структура та обсяг дисертаційної роботи. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 323 сторінок комп'ютерного тексту, у тому числі основний текст складає 227 сторінок, який включає 14 таблиць (7 на повній сторінці) і 47 рисунків (5 на повних сторінках). Список використаних джерел із 299 найменувань наведено на 32 сторінках, 10 додатків – на 64 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, сформульовано мету, завдання, предмет і об'єкт дослідження, відображено наукову новизну, практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі «**Теоретико-методичні основи стратегічного управління соціально-економічним розвитком регіонів**» доведено значущість та нагальну важливість формування оновленої обґрунтованої системи стратегічного управління соціально-економічного розвитку регіонів, що буде заснована на перерозподілі наявних функцій, завдань, повноважень та відповідальності серед численних суб'єктів на основі усвідомлення та узгодження їх інтересів, які комплексно відобразяться у стратегічному баченні та стануть безпосередньою основою формування стратегії соціально-економічного розвитку регіону.

У роботі систематизовано численні докази, що представлені провідними науковцями, фахівцями та спеціалістами, стосовно актуальності розбудови новітньої системи управління соціально-економічним розвитком регіонів України. Доведено, що специфічна свідомість регіональної спільноти є основним чинником, який обумовлює зростання значення децентралізованої групи пріоритетів (інтересів, потреб, очікувань, цілей) різних суб'єктів та зміни парадигми управління, що заснована на усвідомленні регіону не лише як об'єкту, а й як суб'єкту.

В роботі конкретизовано зміни взаємовідносин елементів системи стратегічного управління СЕРР за змістовними, критеріальними та протиставними ознаками. Сутнісні зміни полягають у необхідності усвідомлення кожного окремого регіону не лише, як певної території, виробничих зв'язків та процесів, а й як специфічної регіональної спільноти, що вимагає відповідного переходу до гуманістичних принципів управління з орієнтацією на інтереси різних суб'єктів, котрі мають стати ключовими критеріями стратегічного управління СЕРР. У свою чергу, побудова взаємовідносин всередині системи стратегічного управління СЕРР повинна враховувати наявні суперечності керованості, які пов'язані з різноспрямованістю інтересів різних суб'єктів, що потребує впровадження механізмів ідентифікації, узгодженості та координації.

Побудова системи стратегічного управління СЕРР має спиратися на визначені та прийняті до впровадження відповідних концепцій та політик, враховувати наявність складного комплексного елемента цілепокладання, який формалізується на різних рівнях. Здійснення стратегічного управління СЕРР на державному та регіональному рівнях має враховувати специфічні риси об'єкта та суб'єкта у процесі формування відповідних компонентів – концепції політики та стратегії, котрі різняться за змістом, спрямованістю, метою та ключовими стратегічними гравцями (рис. 1).

В роботі показано, що державна стратегія регіонального розвитку формується суб'єктами загальнодержавного рівня із можливим залученням суб'єктів регіонального рівня з основною метою забезпечення сталого розвитку всієї країни, переборення наявного рівня диференціації в житті населення за регіонами. Стратегія соціально-економічного розвитку регіону, в свою чергу, має розроблятися з урахуванням інтересів значно більшої кількості стратегічних гравців, а саме:

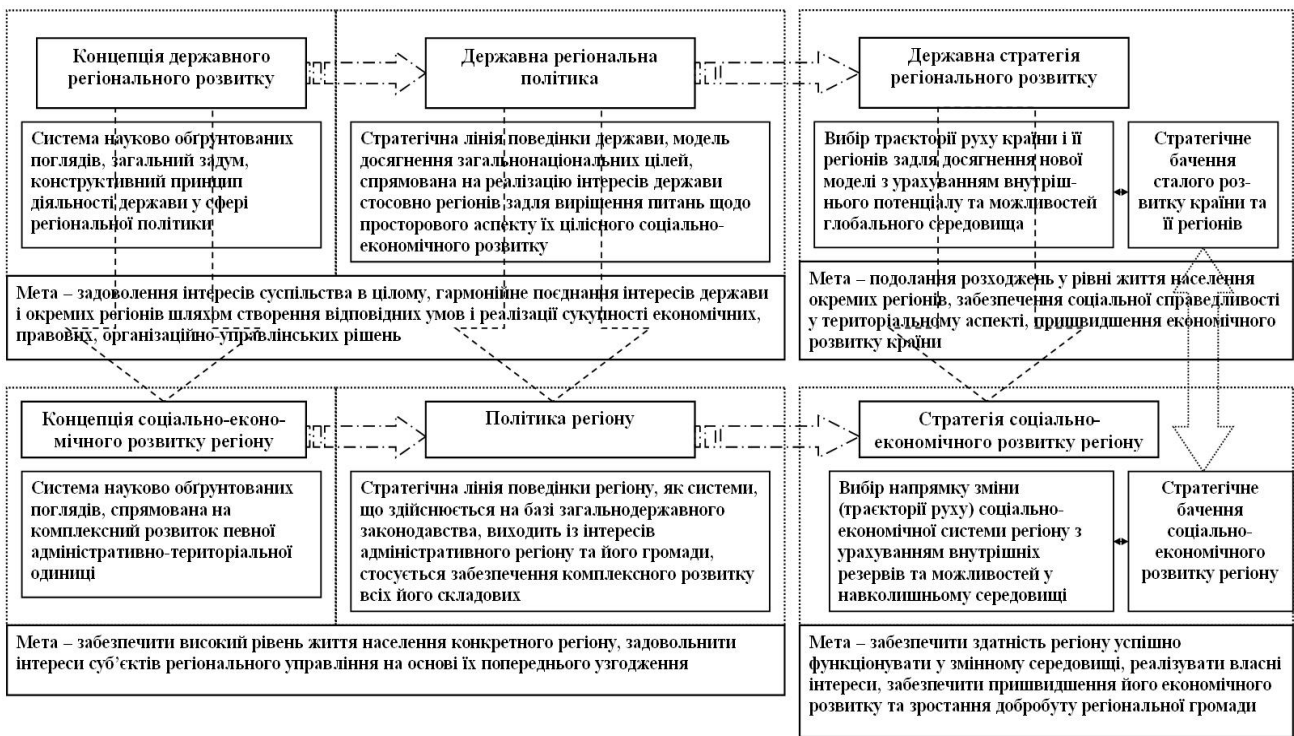

Рис. 1. Загальнодержавна та регіональна складова стратегічного управління розвитку регіонів

суб'єктів загальнодержавного рівня, суб'єктів регіонального рівня, суб'єктів комерційного сектору, суб'єктів неурядових організацій, суб'єктів громадянського сектору, суб'єктів міжнародного рівня. Таке різноманіття інтересів суб'єктів інституційного середовища є безпосередньою основою та базисом стратегічного бачення СЕРР, що спрямовано на визначення майбутнього стану регіону і відрізняється сутністю, змістом та наповненістю із стратегічним баченням держави. Визначення інтересів мешканців регіону та активне залучення їх до досягнення цілей і виконання завдань безпосередньо залежить від процесу формування стратегічного бачення СЕРР.

Включення України до євроінтеграційних процесів та прагнення здійснити реформу децентралізації управління обумовило необхідність дослідження стратегічної діяльності інституцій різних за рівнем ієрархії, змістом і обсягом виконуваних функцій та завдань, наявних повноважень та відповідальності. Опрацювання законодавчої та нормативної бази, вивчення точок зору провідних фахівців, усвідомлення нагальних проблем сьогодення регіонів України дозволили запропонувати автору власне бачення удосконалення організації процесу формування стратегічного бачення СЕРР.

Встановлено ключові інституції загальнодержавного рівня (Президент, Верховна Рада, Кабінет Міністрів України), які визначають загальні орієнтири розвитку країни та її регіонів, формують методичний базис та використовують централізовані фонди з метою досягнення пріоритетів та вирівнювання рівня регіонального розвитку, створюють умови для ефективного стратегічного планування на регіональному рівні та приймають участь у процесі формування

стратегічної платформи СЕРР на умовах рівноправності з іншими суб'єктами інституційного середовища. Діяльність місцевих органів влади має бути спрямована на вирішення проблем інших за масштабом, а саме: формування цілей та пріоритетів розвитку на основі вивчення і формалізації громадської думки, розробки стратегії СЕРР із залученням інституційних суб'єктів усіх рівнів шляхом виявлення та аналізу очікувань та інтересів, консультацій та роз'яснень цілей і рішень, співробітництва у процесі виконання сформульованих стратегічних завдань за рахунок використання місцевих фондів. Сучасний рівень розвитку країни та її регіонів, сформульована «Стратегія реформ – 2020», схвалена урядом нова стратегія регіонального розвитку до 2020 р. вимагають щільного та плідного співробітництва з міжнародними інституціями, які імпортують ідеологію розвитку, володіють досвідом та знаннями, мають ресурси та готові їх надавати Україні та її регіональним суб'єктам. У процесі організації формування стратегічного бачення СЕРР доцільно враховувати та адаптувати європейську ідеологію, методи та інструменти, забезпечити широке залучення громадськості до стратегічного планування.

У другому розділі **«Інструментарій формування та реалізації стратегій соціально-економічного розвитку регіонів»** уточнено змістовне наповнення поняття «стратегічне бачення соціально-економічного розвитку регіону», досліджено інструментарій формування та результати реалізації стратегій розвитку регіонів, підходи до формування стратегічного бачення, методи та моделі узгодження інтересів різних суб'єктів.

Констатовано, що здатність та можливість кожного окремого регіону забезпечити власний сталий довгостроковий розвиток розпочинається з етапу стратегічного планування. Ефективність, раціональність та обґрунтованість стратегій безпосередньо залежить від сформульованої стратегічної платформи, обов'язковим елементом якої є стратегічне бачення СЕРР під яким розуміється сукупність уявлень та думок, цінностей та інтересів мешканців регіону, (громади, населення), які погоджуються, ранжуються, вибудовуються за критерієм важливості та пріоритетності стосовно майбутньої моделі стану регіону. Доведено, що стратегічне бачення СЕРР має включати в себе три ключових компоненти, які відображують його сутність та призначення, а саме: інтересоузгоджуючий, цільовий та інтегруючий компонент, які будуть свідчити про те, що у різних суб'єктів запитали про те, яким вони хочуть бачити власний регіон; вони дійшли згоди стосовно пріоритетів, найбільш важливих цілей та завдань; чітко визначено напрямок (найбільш загальну мету) соціально-економічного розвитку регіону. Конкретизація даних компонентів дозволить у подальшому визначити та сформулювати основні складові елементи місії розвитку регіону (місце регіону в соціально-економічній системі країни, спрямованість та принципи діяльності регіону в системі міжнародних та міжрегіональних зв'язків, базові цінності, які підтримуються та розвиваються

всередині регіону серед його мешканців). Отже стратегічне бачення повинно відображати взаємно пов'язані внутрішній (спільна думка всіх суб'єктів регіону щодо типу громади, яку вони хочуть побудувати протягом визначеного стратегічного періоду) і зовнішній (конкурентні позиції, які регіон намагається завоювати у відповідному середовищі) виміри.

З метою оцінки наявної системи стратегічних цілей та пріоритетів за регіонами країни, аналізу ефективності процесу їх формування та інструментів, які було використано у даному процесі було опрацьовано 23 стратегії регіонального розвитку (табл. 1).

Таблиця 1

Результати діагностики стратегічних платформ розвитку регіонів України

№ з/п	Регіон	Стратегічне бачення («+» прописано; «-» відсутнє)	Місія («+» прописана; «-» відсутня)	Кількість стратегічних пріоритетів, що уточнюють місію
1	Вінницький	+	+	3 напрями; 4 стратегічних цілі
2	Волинський	-	+	8 стратегічних напрямів
3	Дніпропетровський	+	-	3 стратегічних цілі
4	Донецький	-	-	6 стратегічних цілей
5	Житомирський	+	+	4 стратегічних завдання
6	Закарпатський	+	+	5 стратегічних цілі
7	Запорізький	-	-	3 пріоритети, що конкретизуються в 21 інвестиційному проєкті
8	Івано-Франківський	+	+	5 стратегічних цілі першого рівня
9	Кіровоградський	+	+	5 стратегічних пріоритетів
10	Луганський	+	+	7 стратегічних пріоритетів
11	Львівський	+	+	4 стратегічних цілі
12	Миколаївський	-	-	3 стратегічних завдання
13	Одеський	+	+	5 стратегічних пріоритетів
14	Полтавський	-	-	4 стратегічних цілі
15	Рівненський	-	-	7 стратегічних пріоритетів
16	Сумський	+	+	5 стратегічних цілі
17	Тернопільський	+	+	3 стратегічних завдання
18	Харківський	-	-	3 стратегічних цілі
19	Херсонський	+	+	4 стратегічних завдання
20	Хмельницький	+	-	4 стратегічних цілі
21	Черкаський	+	-	5 стратегічних пріоритетів
22	Чернівецький	-	+	7 стратегічних напрямів; 3 стратегічних цілі
23	Чернігівський	-	-	7 стратегічних напрямів; 3 стратегічних цілі

Аналіз стратегічних платформ СЕРР, що відображені у відповідних стратегіях, дозволяє стверджувати, що основна увага розроблювальників стратегій зосереджена на визначенні стратегічних пріоритетів та тактичних, операційних цілей і завдань, які спрямовані на їхнє досягнення. Лише у 57% регіональних стратегій, що були розглянуті, міститься сформульоване стратегічне бачення. В 11 стратегіях із досліджених є місія розвитку регіону, яка за суттю часто співпадає із стратегічним баченням або замінює його. Лише у 5 стратегіях досліджувалася думка регіональної громади задля формулювання стратегічного бачення СЕРР при цьому дії та інструменти (анкетування, робочі

групи, семінари, наради та круглі столи), які було використано у даному процесі суттєво різняться між собою.

Необхідно відзначити, що стратегічні цілі, відображені у стратегіях, не задовольняють загальноприйняті вимоги – реалістичність, конкретність, вимірність (вимогам SMART) тощо. Лише у 12 стратегіях є конкретизована стратегічна мета – забезпечення добробуту населення, високого рівня та якості життя мешканців країни і регіону. На рис. 2 представлено результати аналізу рівня та якості життя населення регіонів України. Наведені дані свідчать про суттєве коливання значення індексу людського розвитку в залежності від обраної системи показників.

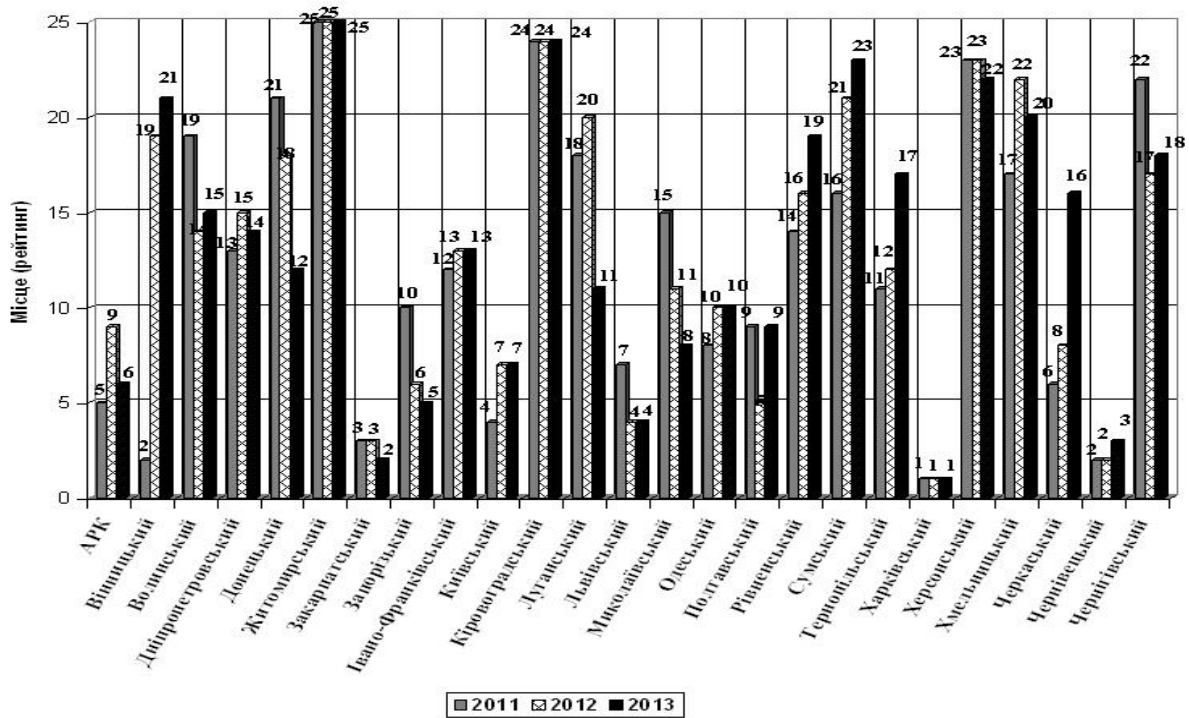

Рис. 2. Динаміка рейтингу регіонів України за розрахованим інтегральним показником *ІЛР* за методикою Держкомстату від 2012 р. за 2011-2013 рр.

Визначено, що досягнутий рівень та якість життя населення є передумовою та ключовим чинником, що визначає стратегічне бачення СЕРР, а саме відображує суб'єктивне ставлення населення до економічних результатів і процесів, що відбуваються. Дослідження динаміки зміни різноманітних показників Одеського регіону показало, що за економічними результатами він є одним із регіонів-лідерів (входить до п'ятірки найкращих), а за соціальними показниками Одеський регіон посідає місця у другій десятці серед всіх регіонів України. У роботі наголошено, що процес виявлення, ідентифікації та узгодження інтересів різних суб'єктів інституційного середовища є основою розробки стратегічного бачення СЕРР, який заснований на використанні суб'єктивних методів дослідження і сформованої системи м'яких показників. Проведено аналіз

існуючого інструментарію узгодження інтересів суб'єктів для формування ефективної системи цілей соціально-економічного розвитку системи.

У третьому розділі «Методичне забезпечення реалізації інтересів суб'єктів інституційного середовища у процесі формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіонів» обґрунтовано комплекс методичного забезпечення до формування стратегічного бачення СЕРР, який дозволяє виявити та ідентифікувати основні групи інтересів різних суб'єктів інституційного середовища; запропоновано підхід до класифікації потенційних та наявних станів соціально-економічної системи регіону на основі методу ординарної класифікації, що ранжує інтереси цільових груп та обґрунтовує пріоритети.

В роботі представлено концептуальну модель структуризації стратегічного управління регіоном, яка представляє основні функціональні блоки даного процесу та конкретизує сукупність основних елементів і послідовність дій щодо формування стратегічної платформи СЕРР на основі узгодження численних інтересів суб'єктів інституційного середовища. Основною відмінністю даної моделі є доведена необхідність визначення певних груп населення, які здатні відображувати інтереси різних представників територіальної громади та дозволить консолідувати їх позиції у стратегічному баченні СЕРР. Запропоновано адаптувати до сучасних реалій і використовувати відкритий метод координації задля активного залучення всіх суб'єктів не тільки до процесу цілепокладання, а й до подальшої реалізації сформованої системи стратегічних цілей.

Запропоновано комплекс методичних рекомендацій щодо формування стратегічного бачення СЕРР, який заснований на реалізації визначеної послідовності дій (рис. 3) і включає в себе обґрунтований набір методичних інструментів та підходів, які мають бути використані на конкретному етапі.

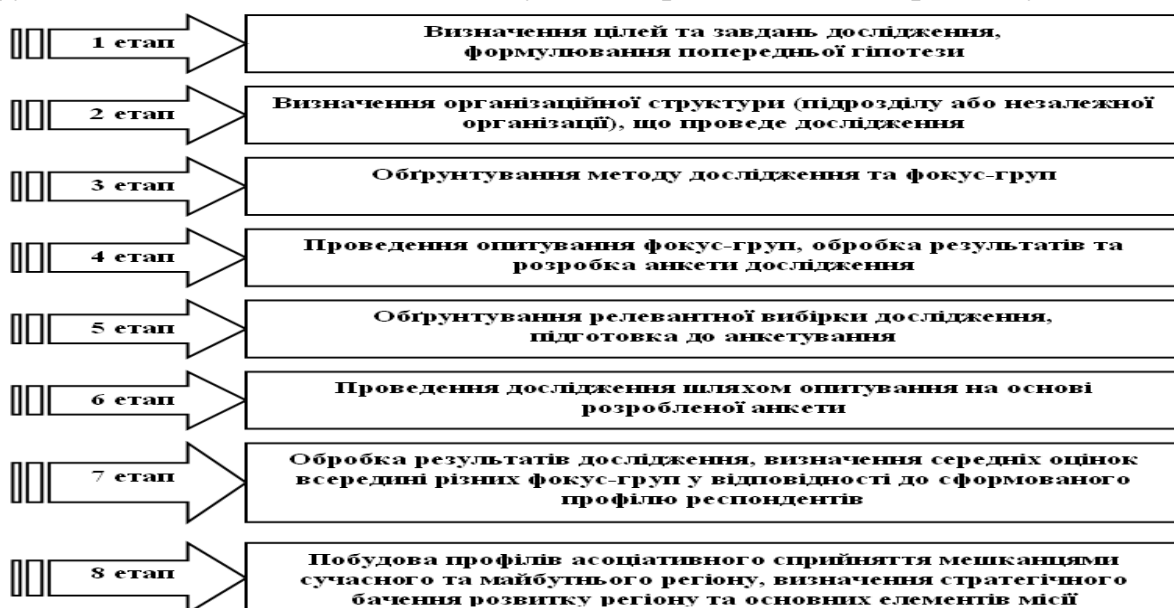

Рис. 3. Методичний підхід до формування стратегічного бачення СЕРР

Представлений на рис. 3 підхід включає в себе: метод обґрунтування релевантної вибірки респондентів на основі аналізу структури населення регіону; метод семантичного диференціалу, який дозволяє сформулювати лист-опитування та отримати профілі асоціативного сприйняття різних груп респондентів; методи ідентифікації ступеню залучення суб'єктів інституційного середовища регіону до стратегічного планування і управління; методи статистичного та графічного аналізу.

Апробація розробленого методичного підходу відбувалася шляхом проведення відповідного дослідження в Одеському регіоні. Основні сформовані фокус-групи та їх питома вага у загальній кількості опитаних респондентів (1132 особи) представлена на рис. 4. Кількість респондентів відповідних груп сформована на основі аналізу структури населення Одеського регіону за 2013 р.

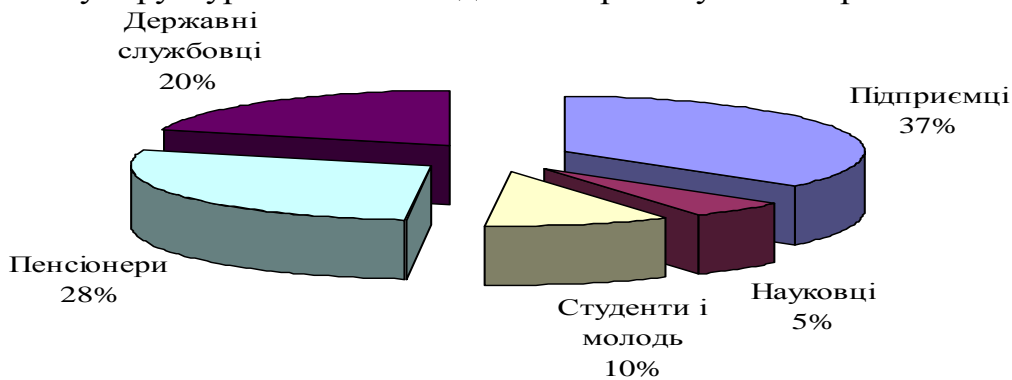

Рис. 4. Структура опитаних респондентів з різних фокус-груп

В роботі представлено процес складання списку ознак, ступінь прояву яких вимірювалася за допомогою трьох шкал в ході тестування різних груп: фактор «сили» – показник успіху регіону на ринку (як високо оцінюють респонденти сильні та слабкі сторони регіону в якому вони мешкають); фактор «активності» – показник підприємливості регіону на ринку (чи є певний регіон з точки зору його мешканців тим, що розвивається; на скільки динамічно він розвивається); фактор «ставлення» – емоційно-асоціативне сприйняття регіону респондентами, оцінка його внутрішнього іміджу. Доведено, що сформовані три групи факторів є основними елементами, які мають бути відображені у стратегічному баченні та місії регіональної системи.

Отримані оцінки у процесі дослідження нададуть уяву щодо рівня пріоритетності окремих характеристик та ознак, які мають бути відображені у стратегічному баченні СЕРР. Оцінку рівня узгодженості думок респондентів у кожній групі проведено шляхом розрахунку коефіцієнту конкордації. Результати розрахунків у табл. 2.

Визначення релевантних атрибутів респондентів всередині кожної сформованої групи дозволило конкретизувати рівень залучення суб'єктів інституційного середовища до процесу стратегічного планування та реалізації стратегічних цілей і завдань, розробити відповідні стратегії взаємовідносин із кожним суб'єктом інституційного середовища.

Оцінка ступеню узгодженості думок експертів різних фокус-груп за різними групами факторів

№	Фактор	Значення коефіцієнту конкордації				
		Підприємці	Науковці	Пенсіонери	Молодь	Державні службовці
1	Сили (потенціалу)	0,88	0,94	0,87	0,76	0,95
2	Активності (можливостей)	0,94	0,87	0,84	0,75	0,94
3	Ставлення (імідж)	0,6	0,25	0,53	0,62	0,59

З метою визначення ключових стратегічних орієнтирів у процесі формування стратегічної платформи СЕРР запропоновано скористатися методами вирішення багатокритеріальних задач. Отримані оцінки інтересів різних суб'єктів на попередньому етапі є основою визначення класу поточного стану регіону, базою конкретизації довгострокових та короткострокових управлінських впливів для досягнення сформованої моделі майбутнього. Формалізація задачі обґрунтування стратегічних орієнтирів розвитку регіону на основі методу «орклас» передбачає розрахунок індексу інформативності (Φ_i) для кожного альтернативного варіанту поточного стану регіону за формулою:

$$\Phi_i = \sum_{m \in G_i} p_{im} q_{im}, \quad (1)$$

де p_{im} – показник, що оцінює можливість віднесення векторної оцінки до певного класу;

q_{im} – кількість векторних оцінок із множини Y , належність яких до певного класу стає відомою.

В роботі представлено підхід до формалізації інтересів суб'єктів регіону (рис. 5).

В межах проведеного дослідження удосконалено систему вибору критеріїв та представлено шкалу їх кількісних значень; розроблено класифікацію оцінних альтернатив за трьома групами факторів; визначено передумови та правила використання даного підходу до визначення ключових орієнтирів стратегічного розвитку регіональної системи.

Таким чином, запропонований комплекс методичного забезпечення дозволить сформувати стратегічне бачення соціально-економічного розвитку регіону, яке буде засновано на ідентифікованих та проранжованих інтересах мешканців регіону, відображувати їх цільові настанови, визначати взаємоузгоджені та взаємовигідні дії та пріоритети.

ВИСНОВКИ

У дисертації вирішено актуальну проблему удосконалення стратегічного управління соціально-економічним розвитком регіонів з урахуванням децентралізованих та євроінтеграційних трансформацій, що відбуваються. В результаті проведеної роботи отримані наступні висновки:

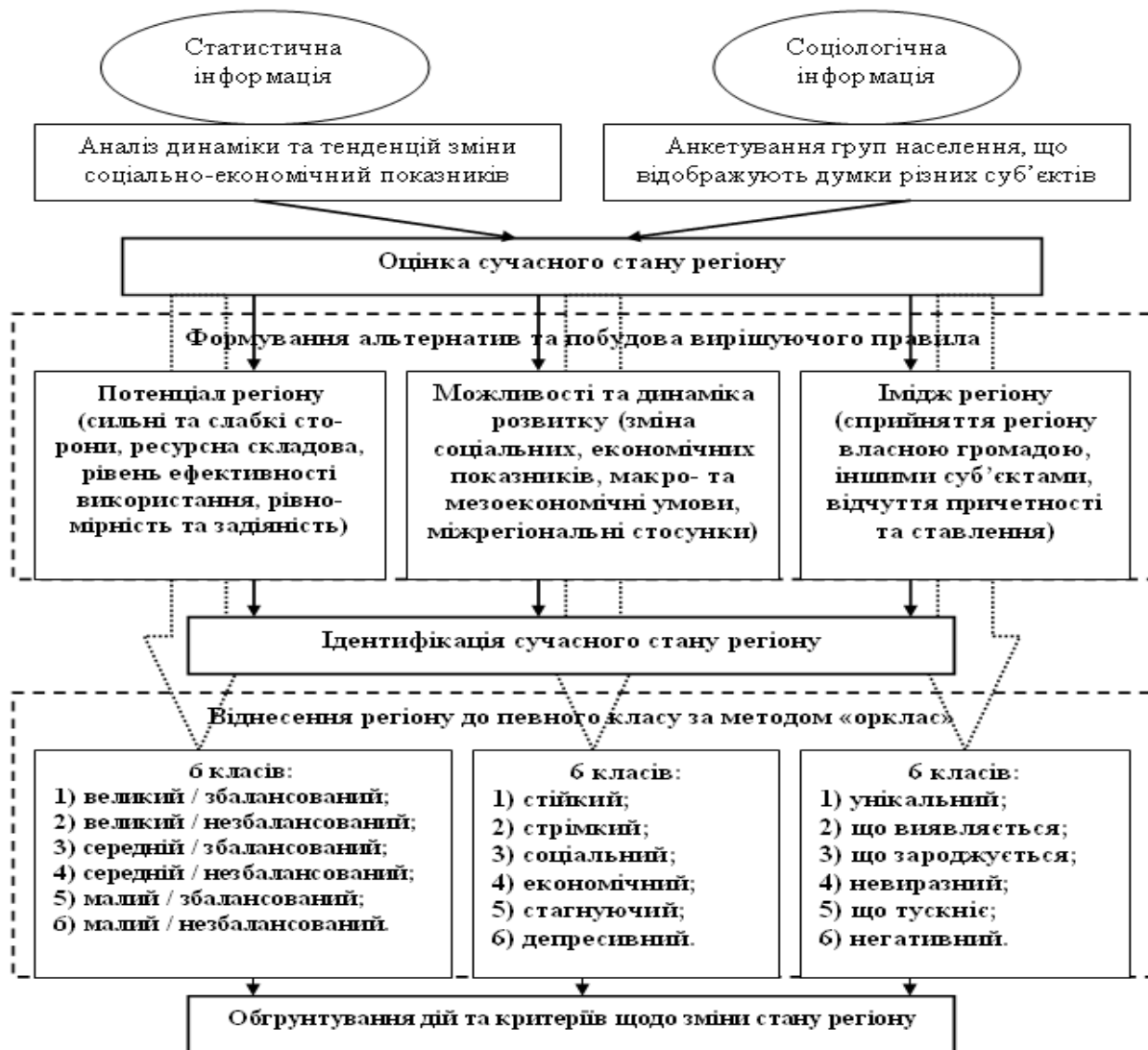

Рис. 5. Підхід до формалізації інтересів суб'єктів регіону на основі застосування методу підтримки прийняття рішень «орклас»

1. Визначено, що сучасна система регіонального управління потребує суттєвої зміни, вирівнювання наявного глибокого рівня диференціації розвитку, врахування зростаючого рівня самосвідомості громади. Конкретизовано зміни взаємовідносин елементів системи стратегічного управління соціально-економічним розвитком регіонів за змістовними, критеріальними та протиставними ознаками. Показано, що процес стратегічного управління СЕРР потребує координаційного підходу до розробки стратегічної платформи ключовим елементом якої є стратегічне бачення СЕРР формування якого вимагає удосконалення та впровадження нових методичних підходів до визначення та узгодження інтересів суб'єктів різного рівня.

2. Уточнено концептуальні засади вибору стратегії СЕРР в частині врахування внутрішніх резервів та можливостей у навколишньому середовищі, у відповідності до бачення державної стратегії регіонального розвитку та підтримки регіональної громади. Проведений аналіз показав, що стратегічні орієнтири, цілі та завдання державної стратегії регіонального розвитку та стратегії СЕРР не тотожні і різняться

не лише за ієрархічним рівнем, а й спрямованістю, кількістю суб'єктів, що приймають участь у їх формуванні та реалізації. Це дозволило формалізувати стратегічне бачення соціально-економічного розвитку в системі стратегічного управління регіону.

3. Опрацювання вітчизняної законодавчої та нормативної бази, ознайомлення із досвідом європейських країн у сфері формування регіональних стратегій дозволило запропонувати рекомендації з удосконалення процесу формування стратегічного бачення СЕРР, що конкретизує функції, роль, задачі та відповідальність основних суб'єктів, визначає їх ключові задачі, обов'язки та повноваження, забезпечує наближення технології стратегічного планування до європейських стандартів.

4. Показано, що формування стратегічної платформи СЕРР базується на результатах комплексного стратегічного аналізу та розпочинається із формування стратегічного бачення – ключового елементу процесу цілепокладання – сукупність уявлень та думок, цінностей та інтересів, які погоджуються, ранжуються, вибудовуються за критерієм важливості та пріоритетності стосовно майбутньої моделі стану регіону для досягнення розвитку. Воно має включати в себе три ключових компоненти, а саме: інтересоузгоджуючий, цільовий та інтегруючий компонент; повинно відображати взаємно пов'язаний внутрішній і зовнішній виміри.

5. Сформовано концептуальну модель структуризації стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіону, як центрального елементу стратегічного планування та управління на основі виявлення та усвідомлення різних економічних інтересів та очікуваних вигід суб'єктів інституційного середовища регіону, їх узгодження шляхом використання відкритого методу координації. Запропоновано процес ідентифікації економічних інтересів реалізовувати на основі побудови релевантної вибірки респондентів опитування, яка має будуватися на основі аналізу структури населення регіону за різними критеріями. Процес опитування груп суб'єктів інституційного середовища дозволить визначити найбільш важливі риси та характеристики майбутньої моделі регіону, сформулювати систему стратегічних цілей, отже побудувати стратегічну платформу СЕРР.

6. Показано, що процес формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіонів методично є невизначеним, відбувається несистемно шляхом використання окремих інструментів із залученням довільної кількості регіональних суб'єктів. Це дозволило запропонувати методичний підхід до формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіону, який передбачає проведення дослідження наявних інтересів членів територіальної громади на основі використання суб'єктивних методик (робота з ключовими фокус-групами та опитування обґрунтованої релевантної вибірки респондентів), узагальнення інтересів, що представлені характеристиками за трьома групами факторів шляхом побудови семантичного диференціалу; обґрунтування пріоритетних складових стратегічного бачення розвитку регіону на базі оцінки рівня

узгодженості думок та можливості залучення різних груп суб'єктів до реалізації визначених орієнтирів. Доведено доцільність використання методу семантичного диференціалу, як основного інструменту виявлення та оцінки найбільш впливових економічних інтересів за показниками успішності, динамічності та емоційного сприйняття, що відповідають ключовим елементам місії соціально-економічної системи. Показано, що результати опитування є не лише основою формування стратегічного бачення, а й інструментом визначення рівня активної участі різних груп суб'єктів інституційного середовища у досягненні визначених пріоритетів, що безпосередньо залежить від комбінації та взаємопереплетіння їх специфічних атрибутів як зацікавлених сторін.

7. Сформовано принципи формування стратегічного бачення та місії регіону, які полягають у використанні математичних методів багатокритеріальної класифікації систем. Доведено можливість та доцільність застосування методу «орклас» для оцінки поточного та майбутнього стану регіональної системи на основі отриманих оцінок за різними критеріями, що визначають основні характеристики стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіону. Показано, що на основі розробленого підходу, а саме визначення поточного стану регіональної системи та віднесення регіону до поточного класу, необхідно визначити найбільш важливі напрямки змін, котрі обумовляють поступовий перехід до вищого класу, отже сформулювати стратегію соціально-економічного розвитку регіону, розробити комплекс стратегічних орієнтирів, цілей та завдань, конкретизувати їх у переліку програм та дій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Балог О.Г. Оцінка рівня та якості життя населення як передумова формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіону / О.Г. Балог, А.В. Ковалевська, О.А. Андренко // Вісник Чернігівського державного технологічного університету: серія «Економічні науки». – № 2 (74), 2014. – С. 99-108. *Особистий внесок: представлено результати дослідження стратегічних платформ регіональних стратегій; проведено порівняльний аналіз рівня та якості життя населення регіонів України за різними методами; запропоновано в більшому ступені використовувати суб'єктивні та інтегральні методи оцінки у процесі формування стратегічного бачення розвитку регіону.*

2. Балог О.Г. Визначення місця стратегії соціально-економічного розвитку регіону серед обов'язкових компонентів стратегічного управління / А.В. Ковалевська, О.Г. Балог // Економіка і регіон. – № 5 (36), жовтень, Полтава, 2012. – ПолтНТУ. – С. 29-34. *Особистий внесок: уточнено зміст та сутність категорій стратегічного управління, а саме концепція, політика та стратегія соціально-економічного розвитку регіону; показано їх взаємозв'язок і взаємообумовленість.*

3. Балог О.Г. Узгодження інтересів в процесі формування і реалізації регіональних стратегій соціально-економічного розвитку / О.Г. Балог // Вчені записки Університету

«КРОК» / Ун-т економіки та права «КРОК». – Вип. 1 (1997). – Вип. 32. – Т.1. – К., 2012. – С. 4-10.

4. Балог О.Г. Оцінка рівня реалізації національних «Цілей Розвитку Тисячоліття» Одеським регіоном / О.Г. Балог // Таврійський державний агротехнологічний університет. – Том 1, №2 (18). – Мелітополь, 2012. – С. 20 – 32.

5. Балог О.Г. Система цілей регіональної стратегії соціально-економічного розвитку / О.Г. Балог, Г.Г. Соболева // Інвестиції: практика та досвід: науково-практичний журнал. – № 5, 2012. – С. 52-56. *Особистий внесок: визначено наявні проблеми стратегічного цілепокладання на регіональному рівні, представлено цілі розвитку тисячоліття як найбільш якісні у стратегічному плануванні.*

6. Балог А.Г. Упорядочивание процесса разработки стратегии предприятия / А.Г. Балог // Вісник Хмельницького національного університету. – №6 (258), 2010. – С. 89-93.

7. Балог А.Г. Стратегическое управление на предприятии в условиях кризиса / А.Г. Балог // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. - № 22 (1), 2010. – С. 80-84.

8. Балог А.Г. Анализ основных мотивов слияний и поглощений компаний / А.Г. Балог // Экономика и управление: научно-практический журнал. – № 1, 2010. – С. 124 – 128.

9. Балог А.Г. Анализ затрат влияющих на качество стратегии предприятия / А.Г. Балог // Культура народов Причерноморья. – Симферополь: Таврический национальный Университет им. В.И. Вернадского. – Т.2. – № 172, 2009. – С. 48-52.

10. Балог А.Г. Лидерство как отправная точка стратегии / А.Г. Балог // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. - № 19 (1), 2008. – С. 250-252.

11. Балог А.Г. Организационно-экономический анализ системы факторов влияющих на развитие стратегии в компаниях / А.Г. Балог // Управління розвитком: збірник наукових статей. - № 19, 2008. – С. 24-26.

12. Балог А.Г. Организационно – экономический анализ системы факторов, влияющих на развитие стратегии в компаниях / А.Г. Балог // Коммунальное хозяйство городов. – Т. 8., 2008. – С. 121 – 135.

13. Балог А.Г. Стратегия компании: от разработки до реализации / А.Г. Балог // Культура народов Причерноморья. – Симферополь: Таврический национальный Университет им. В.И. Вернадского. – № 117, 2007. – С. 72-76.

14. Балог А.Г. Разработка каскада целей на базе стратегии предприятия / А.Г. Балог // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – № 786, 2007. – С. 36-41.

Наукові праці у виданнях іноземних держав або у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз

15. Балог О.Г. Система регулювання соціально-економічним розвитком регіону: термінологічний аспект / О.Г. Балог, В.Ф. Петрова // Молодий вчений. – № 11, 2014. – С. 36-41. *Особистий внесок: розроблено наочне представлення основних концептуальних елементів системи регулювання соціально-економічного розвитку регіону, доведено необхідність оновлення сутності стратегічного управління та регулювання.*

16. Балог О.Г. Удосконалення інституційного забезпечення процесу стратегічного планування соціально-економічного розвитку регіону / О.Г. Балог, А.В. Ковалевська // Scientific and educational journal «The genesis of genius». - Geneva, Switzerland, 2014. – P. 41-47. *Особистий внесок: запропоновано розподіл функцій, завдань, повноважень та відповідальності ключових суб'єктів у процесі здійснення стратегічного планування розвитку регіону.*

17. Балог, О.Г. Методика формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіону / О.Г. Балог, А.В. Ковалевська // Молодий вчений. – № 16, 2015. – С. 46-51. *Особистий внесок: розроблено методичний підхід до формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіонів як послідовність певних етапів, дій, заходів та методів.*

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

18. Балог А.Г. Стратегия, основанная на ключевых компетенциях и динамических способностях компании / А.Г. Балог // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. – Т. 12. – Вип. 25, 2009. – С. 26-31.

Праці апробаційного характеру

19. Балог О.Г. Визначення рівня та якості життя населення регіонів України / О.Г. Балог // Сучасні технології управління підприємством та можливості використання інформаційних систем: стан, проблеми, перспективи: Матеріали ІХ між нар. наук.-практ. конф. (28-29 березня 2014 р., м. Одеса). – Одеса: ОНУ ім. І.І. Мечнікова, 2014. – С. 181-184.

20. Балог О.Г. Методичний підхід до узгодження інтересів суб'єктів в процесі формування і реалізації стратегії соціально-економічного розвитку регіону/ О.Г. Балог // Актуальні соціально-економічні та правові проблеми розвитку України та її регіонів: Матеріали ІV Міжнародного Круглого Стола (8 травня 2013 р., м. Одеса). / МОН України; ОНУ ім. І.І. Мечнікова; ред. кол.: Н.Л. Кусік, В.І. Труба, Т.І. Хоролець. – Одеса: ОФФССТіК, 2013. – С. 34-35.

21. Балог А.Г. Стратегическое планирование регионального развития / А.Г. Балог // Матеріали 68-ї наукової конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників ОНУ імені І.І. Мечнікова (26-28 листопада 2013 р., м. Одеса). – Одеса: «Астропринт», 2013. – С. 212-214.

22. Балог О.Г. Стратегічне управління регіональним розвитком: сутність, зміст та специфіка / О.Г. Балог // XIV Всеукраїнська научно-практическа конференція: «Проблеми устойчивости деятельности предприятий Украины», 7-8 декабря, 2012 года – Симферополь: ИТ «АРИАЛ», 2012. – С. 9-12.

23. Балог О.Г. Місія регіонів як складова успішної стратегії розвитку соціально-економічних систем / О.Г. Балог // Сучасні проблеми реформування економіки в моделі інноваційного розвитку держави: Тези доповідей науково-практичної конференції з міжнародною участю 15 листопада 2011 р. – Харків: ХНУ імені В.Н. Караїзна, 2011. – С.133-135.

24. Балог О.Г. Оцінка рівня реалізації національних «Цілей Розвитку Тисячоліття» Одеським регіоном / О.Г. Балог // Сучасні технології управління підприємством та можливості використання інформаційних систем: стан, проблеми, перспективи: Матеріали VII між нар. наук.-практ. конф. (30-31 березня 2012 р., м. Одеса). – Одеса: ОНУ ім. І.І. Мечнікова, 2012. – С. 64-67.

25. Балог О.Г. Проблеми формування системи цілей регіональних стратегій соціально – економічного розвитку / О.Г. Балог, А.В. Ковалевська // Участь України у глобалізаційних процесах / Матеріали Всеукраїнського семінару молодих учених та студентів (14-15 квітня 2011 р., м. Сімферополь). – Саки: ПП «Підприємство Фенікс», 2011. – С. 33-35.

26. Балог О.Г. Співробітництво в процесі формування і реалізації регіональних стратегій соціально – економічного розвитку / О.Г. Балог // Сучасні технології управління підприємством та можливості використання інформаційних систем: стан, проблеми, перспективи: матеріали шостої науково-практичної конференції (31 березня - 1 квітня 2011, м. Одеса). – Одеса: ОНУ ім. І.І. Мечнікова, 2011. – С. 26-29.

27. Balog A.G. Development strategies in the region of strategic planning / A.G. Balog // Проблеми формування нової економіки XXI століття: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 23-24 грудня 2010 р.: в 6 т. – Дніпропетровськ: Біла К.О., 2010. – С. 3-4.

28. Балог А.Г. Место стратегий развития региона в системе стратегического планирования и управления / А.Г. Балог // XII Всеукраинская научно-практическая конференция: «Проблемы устойчивости деятельности предприятий Украины», 2-3 декабря, 2010 года – Симферополь: ИТ «АРИАЛ», 2010. – С. 12-14.

29. Балог О.Г. Специфіка формування стратегії підприємств рибпромислової галузі / О.Г. Балог, А.В. Ковалевська // Економіка і управління в умовах глобалізації: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 1-7 груд. 2010 р. / м-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі імені М. Туган-Барановського, Ін-т економіки і упр. – Донецьк: [ДонНУЕТ], 2010. – Т.2. – С.118-121.

30. Балог А.Г. Необходимость инновационного подхода в стратегическом менеджменте / А.Г. Балог // Сучасні технології управління підприємством та можливості використання інформаційних систем: стан, проблеми, перспективи: Матеріали п'ятої міжнародної науково-практичної конференції (26-27 березня 2010 р., м. Одеса). – Одеса: ОНУ ім. І.І. Мечнікова, 2010. – С. 28-31.

31. Балог А.Г. Организационно – экономический механизм формирования стратегии предприятия / А.Г. Балог // Сучасні технології управління підприємством та можливості використання інформаційних систем: стан, проблеми, перспективи: матеріали другої міжнародної – практичної конференції (30-31 березня 2007 р., м. Одеса). – Одеса: ОНУ ім. І.І. Мечнікова. – С. 17-18.

32. Балог А.Г. Структура современных механизмов формирования стратегии предприятия / А.Г. Балог // Конкурентні стратегії: теорія, практика, перспективи: матеріали другої між нар. наук.-практ. конф. (3-5 вересня, 2006 р., м. Одеса). – Одеса, 2006. – С. 19-20.

АНОТАЦІЯ

Балог О.Г. Методичні засади формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіонів. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. – Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Харків, 2015.

Дисертаційна робота присвячена актуальним питанням удосконалення стратегічного управління розвитку регіонів України в сучасних умовах євроінтеграційних та децентралізованих трансформацій. Досліджено теоретико-методичні засади стратегічного управління соціально-економічним розвитком регіонів, доведено необхідність посилення уваги до визначення численних інтересів різних суб'єктів інституційного середовища, які є обов'язковою передумовою стратегічного планування та реалізації стратегій соціально-економічного розвитку регіонів. Запропоновано концептуальну модель формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіонів, яка заснована на ідентифікації, оцінці та узгодженні інтересів різних суб'єктів інституційного середовища та становить базис стратегічної платформи майбутнього розвитку. Розроблено комплекс методичного забезпечення процесу формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіонів, який включає в себе адаптований набір інструментів і методів визначення та узгодження інтересів мешканців регіону і наближає технологію стратегічного планування до європейських стандартів.

Ключові слова: стратегічне бачення соціально-економічного розвитку регіонів, інтереси суб'єктів інституційного середовища, стратегічна платформа соціально-економічного розвитку регіону, узгодження, координація, залучення.

АННОТАЦИЯ

Балог А.Г. Методические основы формирования стратегического видения социально-экономического развития регионов. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.05 – развитие производительных сил и региональная экономика. – Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова, Харьков, 2015.

Диссертация посвящена актуальным вопросам усовершенствования стратегического управления развитием регионов Украины в современных условиях евроинтеграционных и децентрализованных трансформаций. Исследованы теоретические и методические основы стратегического управления социально-экономическим развитием регионов, доказана необходимость усиления внимания к определению многочисленных интересов различных субъектов институциональной среды, которые являются обязательной предпосылкой стратегического планирования и реализации стратегий социально-экономического развития регионов. Обосновано, что выявление, оценка, согласование интересов субъектов институциональной среды

является необходимым этапом разработки стратегической платформы развития регионов и осуществляется в процессе формирования стратегического видения социально-экономического развития региона, которое должно отражать совокупность мнений, мыслей, ценностей и интересов, жителей региона относительно будущей модели состояния региона для достижения развития.

Осуществлен анализ стратегических платформ социально-экономического развития регионов, представленных в соответствующих стратегиях регионального развития, который позволил выявить ключевые проблемы в сфере реализации стратегического планирования. Предложена концептуальная модель формирования стратегического видения социально-экономического развития регионов, которая основана на идентификации, оценке и согласовании интересов различных субъектов институциональной среды и составляет базис стратегической платформы будущего развития. Разработан комплекс методического обеспечения процесса формирования стратегического видения социально-экономического развития регионов, который включает в себя адаптированный набор инструментов и методов определения и согласования интересов жителей региона и приближает технологию стратегического планирования с европейскими стандартами.

Ключевые слова: стратегическое видение социально-экономического развития регионов, интересы субъектов институциональной среды, стратегическая платформа социально-экономического развития региона, согласование, координация, привлечение.

ANNOTATION

Balog A.G. Methodical bases of formation of a strategic vision of social and economic development of regions. – Manuscript.

Dissertation for the degree of candidate of economic sciences, specialty 08.00.05 – development of productive forces and regional economy. – O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Kharkiv, 2015.

The thesis is devoted to topical issues of improvement of strategic management of regional development in modern conditions of Ukraine European and decentralized transformations. Studied theoretical and methodological foundations of strategic management of socio-economic development, the necessity of increased attention to the definition of the many different interests of the institutional environment, which is a prerequisite for strategic planning and implementation of strategies for socio-economic development. A conceptual model of a strategic vision of social and economic development, founded on the identification, evaluation and coordination of interests of different actors and institutional environment is the basis of strategic platform for future development. The complex methodological support to the process of forming a strategic vision of social and economic development, which includes a tailored set of tools and methods for determining and reconciling the interests of people in the region and brings strategic planning technology to European standards.

Keywords: strategic vision of socio-economic development of regions, the interests of the institutional environment, the strategic platform of social and economic development of regions, negotiation, coordination, participation.

БАЛОГ ОЛЕКСАНДР ГРИГОРОВИЧ

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО
БАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Відповідальний за випуск:

д.т.н., проф. В.І. Торкатюк

Підп. до друку 29.05.2015
Друк на різнографі
Зам. № 9792

Формат 60x84 1/16
Ум. друк. арк. 0,9
Тираж 100 пр.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4705 від 28.03.2014